

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น

A STUDY OF THE TOURISM POTENTIALITY OF KHON KAEN PROVINCE

วสิษฐา เปี่ยมสกุล และสุชาติ กวีพรปฐมกุล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

จังหวัดขอนแก่นมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติจะเห็นได้ว่าจังหวัดมีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง และมีความโดดเด่นเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวของจังหวัด จึงควรมีการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม ทางประวัติศาสตร์ และสนามกีฬาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ การคมนาคม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจของที่ระลึก และธุรกิจที่พักแรม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง การบริการทางการท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรม

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ การผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง การบริการทางการท่องเที่ยว ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจของที่ระลึก ธุรกิจที่พักแรม และการจัดกิจกรรม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ด้านการคมนาคม ด้านธุรกิจอาหาร และเครื่องดื่ม ด้านธุรกิจของที่ระลึก และด้านธุรกิจที่พักแรม ยกเว้นด้านการผจญภัยและ

นันทนาการกลางแจ้ง ด้านการบริการทางการท่องเที่ยว และด้านการจัดกิจกรรม

คำสำคัญ : ศักยภาพ/การท่องเที่ยว/ขอนแก่น

Abstract

Khon Kaen province had a variety of tourism resources. The natural resources and many national parks are outstanding. Thus for sustainable tourism and the advantages of tourism and sport of province. Khon Kaen should have guidelines for the development of tourism potentiality.

Purposes The purposes of this research were to study the tourism potentiality of Khon Kaen province and the comparison of tourism potentiality between sex and age.

Methods 400 accidentally samples was selected from Thai tourists who travelled to visit natural culture historical and stadium in Khon Kaen province. Questionnaire and in-depth interview were used for data collecting. The statistical analysis was analyzed in term of means, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance (F-test).

Results

1. Studies of Khon Kaen tourists' potentiality by tourism sector were in high level in sector of attraction, recreation, transportation, food and beverage, souvenir and accommodation. In the sector of adventure and outdoor recreation, tourism services and activities' tourism potentiality were in medium level.

2. The result of different comparison in tourism elements between sex found that only the attraction element was statistically different at 0.05 level.

3. The result of different comparison in tourism elements between ages found those elements of attraction, entertainment, adventure and outdoor recreation, transportation, tourism services, food and beverage, souvenir, accommodation and the event were statistically different at 0.05 level.

Conclusions Sport tourism potentiality of Khon Kaen province. Respondents commented a high level in attraction, entertainment, Communication, food and beverage, Souvenirs and accommodation. Except, adventure and outdoor recreation, services and activities.

KeyWords : Potential/Travel/Tourism/Khon Kaen

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค แต่ปัจจุบันได้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง การเกิดโรคระบาด ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งใช้เวลานานพอสมควรในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ประเทศไทยก็ประสบกับปัญหาทางการเมืองภายในประเทศอย่างรุนแรงที่ขยายผลถึงขั้นปิดสนามบิน ข่าวดังได้เผยแพร่ไปทั่วโลกส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยของประเทศอย่างชัดเจน มีผลโดยตรงต่อปริมาณนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวกังวลด้านความปลอดภัย จากภาวะเศรษฐกิจดังกล่าวรัฐบาลจึงได้ฝากความหวังไว้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยประกาศให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กึ่งวิกฤตและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ. 2552-2555 ซึ่งประกอบด้วยมาตรการเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นการท่องเที่ยว แผนยุทธศาสตร์กึ่งวิกฤตและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวระยะ 4 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน เพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จากการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2552) เพื่อเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เน้นที่การพัฒนาการบริหารการท่องเที่ยวส่วนท้องถิ่นโดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญว่าจะเป็นแนวทางในการ

พัฒนา การท่องเที่ยวชุมชนภูมิภาค และของโลกได้เป็นอย่างดี (สมบัติ กาญจนกิจ, 2553)

แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวกำหนดให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว ความปลอดภัย มีมาตรฐานและดึงดูดเด่นของพื้นที่เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวมาเยือนตามศักยภาพของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาเครือข่ายการสื่อสารระบบสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว การสร้างเส้นทางการคมนาคมเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การสร้างสรรคกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว โดยการสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้าการลงทุนด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดขอนแก่นถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนประชากรอยู่อย่างหนาแน่นเป็นศูนย์กลางการศึกษาและเทคโนโลยีของภูมิภาค เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครันที่พักหลายระดับ และบริการต่างๆ จำนวนมากทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น ระบบขนส่งทั้งทางบก ทางอากาศล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดและยังมีสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดที่โดดเด่น คือ พระมหาธาตุแก่นนครหรือพระธาตุ 9 ชั้น ประดิษฐานอยู่ในวัดหนองแวง แหล่งนันทนาการอย่างเขื่อนอุบลรัตน์ หมู่บ้านจุงจางที่มีชื่อเสียงในการจัดแสดงศิลปะการต่อสู้ระหว่างคนกับงู ปราสาทเปือยน้อย ชมรอยเท้าและซากกระดูกไดโนเสาร์ สัตว์โลกดึกดำบรรพ์อายุเกือบ 200 ล้านปี ในอุทยานแห่งชาติภูเวียง ศึกษา

ร่องรอยก่อนประวัติศาสตร์ของชุมชนในสมัยบ้านเชียง เช่น ภาพเขียนสี และภาพสลักตามผนัง ถ้ำต่างๆ ที่อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ ชมวิสวยๆ ที่พลาญชาดเป็นลานหินที่มีต้นชาดขึ้นอยู่ และโพนคำเป็นบ่อหินกลมคล้ายปล่องภูเขาไฟ ที่อุทยานแห่งชาติน้ำพอง ชมเต่าบกชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านแถบนั้นเรียกว่าเต่าเพ็ก ลักษณะกระดองจะมีสีเหลืองแก่ปนน้ำตาลอยู่เป็นจำนวนมากในหมู่บ้านเต่าอุทยานแห่งชาติภูผาม่านรูปลักษณะภายนอกของอุทยานแห่งนี้ คือ เทือกเขาหินปูนที่มีหน้าผาตัดตรงดิ่งลงมาเป็นริ้วๆ คล้ายผ้าม่าน และแหล่งนันทนาการแห่งใหม่ของจังหวัดอย่างสวนสัตว์เขาสวนกลาง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานขอนแก่น, 2552) จะเห็นได้ว่าจังหวัดขอนแก่นมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายจนทำให้กลายเป็นเมืองที่สำคัญแห่งหนึ่งในฐานะเมืองแห่งการท่องเที่ยวของประเทศไทย สถานที่ท่องเที่ยวมีอยู่ทุกๆ อำเภอของจังหวัด แต่ยังคงพบปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เนื่องจากระบบขนส่งยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรและรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่พัก อาหาร เจ้าหน้าที่ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ยังไม่เพียงพอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อศึกษาศักยภาพด้านต่างๆ ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว สำหรับเป็นข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจากขนาดของประชากรเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,443,631 คน สามารถเทียบได้ในตารางขนาดตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากการคำนวณจะได้จำนวนตัวอย่าง เท่ากับ 399 คน เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) แบ่งเป็น 10 สถานที่เท่าๆ กัน สถานที่ละ 40 คน คืออุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ อุทยานแห่งชาติภูเวียง อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อุทยานแห่งชาติน้ำพอง เขื่อนอุบลรัตน์ หมู่บ้านเต่า หมู่บ้านงูจาง วัดหนองแวง สวนสัตว์เขาสวนกวางและสนามกีฬากลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น เนื่องจากสถานที่เหล่านี้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ และการคมนาคมเข้าถึงสะดวก

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ รวบรวมข้อมูลโดยการค้นคว้าจากตำรา เอกสาร อินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น และสร้างเครื่องมือในการวิจัย จะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอแนะเพื่อปรับปรุง แก้ไข หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าความตรงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.87 ดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's QUOTE-coefficient) ครอนบาค (Cronbach, 1951) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.969 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง บริเวณ แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ อุทยานแห่งชาติภูเวียง อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อุทยานแห่งชาติน้ำพอง เขื่อนอุบลรัตน์ หมู่บ้านเต่า หมู่บ้านจุงจาง วัดหนองแวง สวนสัตว์เขาสวนกวาง และสนามกีฬากลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 400 คน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และลกรหัสข้อมูลนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผล

การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่สามารถให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured interview) ซึ่งทำการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2555 โดยการบันทึกเทปการสนทนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งใช้สถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของศักยภาพ การเปรียบเทียบระหว่าง เพศ (t-test) และอายุ (F-test) ตอนที่ 3 มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของมาตรฐาน ตอนที่ 4 ความต้องการ ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของความต้องการ และข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์โดยการจับประเด็นที่คล้ายกันมาจัดกลุ่ม ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์จำแนกออกตามประเด็นคำถาม ตรวจ และวิเคราะห์ ข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังนี้ (ตารางที่ 1 หน้า 12)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม n = 400	ร้อยละ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม n = 400	ร้อยละ
เพศ			อาชีพ		
ชาย	202	51.5	นักเรียน	68	17.0
หญิง	198	49.5	นิสิต/นักศึกษา	103	25.8
อายุ			รับจ้าง	34	8.5
ต่ำกว่า 15 ปี	34	8.5	บริษัทเอกชน	43	10.8
15-25 ปี	157	39.3	รัฐวิสาหกิจ	9	2.3
26-35 ปี	122	30.5	เจ้าหน้าที่ของรัฐ/ ข้าราชการ	71	17.8
36-45 ปี	46	11.5	ธุรกิจส่วนตัว	64	16.0
55 ปีขึ้นไป	17	26.4	อื่น ๆ	8	2.0
สถานภาพ			รายได้ต่อเดือน		
โสด	264	66.0	ต่ำกว่า 5,000 บาท	116	29.0
สมรส	136	34.0	5,0001-10,000 บาท	85	21.3
การศึกษา			10,0001-15,000 บาท	66	16.5
ต่ำกว่าประถมศึกษา	2	5.0	15,0001-20,000 บาท	34	8.5
ประถมศึกษา	15	3.8	20,0001-25,000 บาท	31	7.8
มัธยมศึกษา/ปวช.	99	24.8	มากกว่า 25,000 บาท	68	17.0
อนุปริญญา/ปวส.	52	13.0			
ปริญญาตรี	179	44.8			
สูงกว่าปริญญาตรี	53	13.3			

จากตารางที่ 1 พบว่า จากการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ช่วงอายุระหว่าง 15-25 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 สถานภาพโสดจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 วุฒิการศึกษา

ระดับปริญญาตรี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ประกอบอาชีพนิสิต / นักศึกษา จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 (ตารางที่ 2 หน้า 12)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยว มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ และความต้องการของนักท่องเที่ยว

ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ศักยภาพ	มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ	\bar{X}	S.D.	ศักยภาพ
แหล่งท่องเที่ยว	3.43	0.901	มาก	ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	3.46	0.897	มาก
แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ	3.59	0.956	มาก	ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	3.2	0.892	มาก
การผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง	3.15	1.039	ปานกลาง	การบริหารจัดการ	3.39	0.919	ปานกลาง
การคมนาคม	3.52	0.862	มาก	ความต้องการของนักท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความต้องการ
การบริการทางการท่องเที่ยว	3.23	0.252	ปานกลาง	สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	3.52	0.904	มาก
ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	3.63	0.902	มาก	ความสามารถในการเข้าถึง	3.46	0.944	มาก
ธุรกิจของที่ระลึก	3.48	0.928	มาก	สิ่งอำนวยความสะดวก	3.50	0.905	มาก
ธุรกิจที่พักแรม	4.35	1.083	มาก	รายการสำเร็จรูปที่จัดไว้ใช้ในการท่องเที่ยว	3.17	1.039	ปานกลาง
การจัดกิจกรรม	3.35	0.883	ปานกลาง	กิจกรรม	3.26	1.012	ปานกลาง
				การบริการขั้นพื้นฐาน	3.65	0.913	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ศักยภาพความพร้อมของทางการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.43$) ด้านแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ($\bar{X} = 3.59$) ด้านการคมนาคม ($\bar{X} = 3.52$) ด้านธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ($\bar{X} = 3.63$) ด้านธุรกิจของที่ระลึก ($\bar{X} = 3.48$) และด้านธุรกิจที่พักแรม ($\bar{X} = 4.35$) ยกเว้น ด้านการผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง ($\bar{X} = 3.15$) ด้านการบริการทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.23$) และด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.35$) อยู่ในระดับปานกลาง

พบว่า มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านศักยภาพ ในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.46$) และด้านศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.52$) ยกเว้นด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.39$) อยู่ในระดับปานกลาง

พบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.52$) ด้านความสามารถในการเข้าถึง ($\bar{X} = 3.46$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.50$) และด้านการ

บริการขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.65$) ยกเว้นด้านรายการ และด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.52$) อยู่ในระดับปานกลาง
สำเร็จรูปที่จัดไว้ใช้ในการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.17$) (ตารางที่ 3 หน้า 13)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของ
จังหวัดขอนแก่น ระหว่างเพศ

การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางการ ท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ระหว่าง เพศ	เพศ (n = 400)				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
แหล่งท่องเที่ยว	3.48	0.607	3.38	0.573	1.764	0.078
แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ	3.62	0.652	3.58	0.679	0.465	0.642
การผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง	3.17	0.801	3.13	0.787	0.487	0.627
การคมนาคม	3.53	0.662	3.50	0.672	0.350	0.727
การบริการทางการท่องเที่ยว	3.24	0.827	3.22	0.840	0.234	0.815
ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	3.65	0.703	3.61	0.649	0.586	0.558
ธุรกิจของที่ระลึก	3.50	0.780	3.46	0.694	0.509	0.611
ธุรกิจที่พักแรม	3.64	0.699	3.62	0.688	0.182	0.856
การจัดกิจกรรม	3.36	0.729	3.34	0.741	0.350	0.726

*p < 0.05 ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม
ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพ
ขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม
ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (ตารางที่ 4 หน้า 13)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของ
จังหวัดขอนแก่น ระหว่างช่วงอายุ

การเปรียบเทียบ องค์ประกอบทางการ ท่องเที่ยวของ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างช่วงอายุ	อายุ (n = 400)												F	p
	< 15 ปี		15-25 ปี		26-35 ปี		36-45 ปี		46-55 ปี		55 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
แหล่งท่องเที่ยว	3.74	0.486	3.48	0.548	3.37	0.611	3.26	0.718	3.45	0.462	3.24	0.612	3.582	0.004 [*]
แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ	3.98	0.692	3.72	0.627	3.59	0.619	3.30	0.657	3.23	0.650	3.16	0.617	8.989	0.000 [*]
การผจญภัยและ นันทนาการกลางแจ้ง	3.68	0.723	3.21	0.795	3.12	0.731	2.82	0.802	3.00	0.711	2.85	0.880	5.916	0.000 [*]
การคมนาคม	3.92	0.686	3.55	0.642	3.48	0.662	3.31	0.695	3.55	0.566	3.15	0.555	4.806	0.000 [*]
การบริการทางการ ท่องเที่ยว	3.87	0.833	3.33	0.756	3.17	0.760	2.94	0.922	2.96	0.698	2.69	0.970	8.296	0.000 [*]
ธุรกิจอาหารและ เครื่องดื่ม	4.04	0.723	3.73	0.642	3.59	0.616	3.45	0.707	3.38	0.677	3.06	0.603	7.546	0.000 [*]
ธุรกิจของที่ระลึก	4.05	0.705	3.57	0.729	3.40	0.650	3.26	0.741	3.26	0.676	2.96	0.785	8.472	0.000 [*]
ธุรกิจที่พักแรม	4.20	0.503	3.66	0.669	3.61	0.663	3.32	0.754	3.58	0.626	3.26	0.690	8.045	0.000 [*]
การจัดกิจกรรม	3.95	0.671	3.39	0.661	3.32	0.698	3.11	0.804	3.26	0.690	2.61	0.691	8.249	0.000 [*]

^{*}p < 0.05 (F0.05, 394=2.237)

จากตารางที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยขออภิปรายผลเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าจังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในด้านของแหล่ง

ท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดมีทั้งภูเขาและแม่น้ำ จึงทำให้มีทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นจำนวนมาก สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัด เช่น อุทยานแห่งชาติ ภูเก้า-ภูพานคำ อุทยานแห่งชาติภูเวียง อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อุทยานแห่งชาติน้ำพอง เขื่อนอุบลรัตน์ บึงแก่นนคร เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่งดงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสถานที่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่นมีความหลากหลายทั้งในด้านของภาษา ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารพื้นบ้าน รวมถึงภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างผ้าไหมมัดหมี่ของอำเภอนชนบท แหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชุมชนแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างแท้จริง จุดเด่นของ

แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ชุมชน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งโกลเนอร์ และริชชี (Goeldner and Ritchie, 2006) ได้กล่าวไว้ว่า หากแหล่งท่องเที่ยวใดมีความโดดเด่นในด้านใด ด้านหนึ่งเป็นพิเศษ จะทำให้สิ่งนั้นเป็นจุดดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่ง ท่องเที่ยวนั้นๆ แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ เป็นสถานที่ที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป และเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินเล่น การพักผ่อน การออกกำลังกาย โดยมีการจัดแต่งสถานที่ไว้อย่างสวยงาม พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยให้บริการ ได้แก่ สวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ และสนามกีฬา ซึ่งจังหวัดขอนแก่นได้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพักผ่อน หย่อนใจ และส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอรรถศาสตร์ของประชาชนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในแหล่งพักผ่อนหย่อนใจอย่างต่อเนื่อง การคมนาคมเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยวที่สำคัญเพราะทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ การคมนาคมมายังจังหวัดขอนแก่นมีทางบกและทางอากาศ สำหรับการคมนาคมภายในตัวเมืองจะมีรถสามล้อเครื่องและสามล้อถีบบริการภายในตัวเมืองและเขตเทศบาล รถประจำทางขนาดเล็ก วิ่งรับ-ส่งผู้โดยสารในตัวเมือง นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารประจำทางระหว่างอำเภอเมืองขอนแก่น ไปยังอำเภอต่างๆ (นิศา ซัชกุล, 2554) ได้กล่าวว่า การคมนาคมขนส่งที่ก้าวหน้าและมีการพัฒนาเทคโนโลยีระบบขนส่ง ซึ่งเทคโนโลยีมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเดินทางทำให้นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยว

มากเพิ่มขึ้น ใช้เวลาน้อยลง สามารถเดินทางระยะไกลได้มากขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ผลมาจากการคมนาคมขนส่งที่พัฒนาก้าวไกล ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จังหวัดขอนแก่นมีความหลากหลายและโดดเด่นในเรื่องของอาหารพื้นบ้าน ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มีโครงการ “เช็คอินอีสาน” ถือเป็นโครงการที่นำร่องพาเดินทางไปสัมผัสแหล่งการเรียนรู้ อู่อารยธรรม ดินแดนประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถมาเที่ยวพักผ่อนได้ตลอดทั้งปี จากความมีเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของอาหารอีสาน เป็นสิ่งหนึ่งที่บอกเล่าถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมอย่างชัดเจน ธุรกิจของที่ระลึก ผ้าไหมมัดหมี่ถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาคอีสาน โดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่นที่มีวิธีการสร้างลายผ้าไหมด้วยวิธีโบราณที่สืบทอดกันมานาน โดยนำเส้นไหมมามัดแล้วย้อมสีต่างๆ และนำเส้นไหมที่ย้อมสีแล้วไปทอจะได้ผ้าไหมที่มีลวดลายสีสันสวยงาม กรรมวิธีมัดและย้อมเส้นไหมชาวอีสานเรียกว่า “มัดหมี่” ที่อำเภอชนบทเป็นแหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่ ที่นักท่องเที่ยวสามารถแวะชมกรรมวิธีการผลิต ตั้งแต่ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมจนถึงนำรังไหมมาต้มเพื่อสาวเส้นไหมเล็กๆ สีทองออกมามัดหมี่ ย้อมลวดลายจนกระทั่งทอเป็นผืนผ้าสำเร็จ นอกจากผ้าไหมมัดหมี่แล้วจังหวัดขอนแก่นยังมีของที่ระลึกที่เป็นสินค้าพื้นเมืองประเภทอื่นๆ อีก รวมถึงสินค้า OTOP ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน เช่น กุนเชียง หมูยอ หมูแผ่น หมูหยอง ไส้กรอก แหนม เป็นต้น ของที่ระลึกที่จำหน่ายจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละท้องถิ่นและสินค้าที่ระลึกพื้นเมืองจะมีลักษณะที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ธุรกิจที่พักแรมสำหรับนักเดินทางหรือนักท่องเที่ยว มีบริการหลากหลายรูปแบบแก่ผู้มาพัก ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับของการให้

บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาหารและเครื่องดื่ม การจัดประชุม การจัดเลี้ยง สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย และร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น จังหวัดขอนแก่นมีที่พักแรมหลายประเภท เช่น โรงแรม (hotel), เกสต์เฮ้าส์ (guesthouse), รีสอร์ท (resort), อพาร์ทเมนต์ (apartment), แมนชั่น (mansion), คอนโดมิเนียม (condominium) เป็นต้น และจุดเด่นด้านที่พักแรมของจังหวัดขอนแก่น คือ ราคาที่พักแรมต่อคืน จะมีราคาค่อนข้างถูกเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงก่อนการเดินทางท่องเที่ยว จากองค์ประกอบทาง การท่องเที่ยว 9 ด้าน จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพอยู่ในระดับมากถึง 6 ด้าน แสดงให้เห็นว่าจังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว มีความพร้อมที่จะรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดได้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ช่วงอายุระหว่าง 15-25 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 สถานภาพโสด จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 66 วุฒิมัธยมศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ประกอบอาชีพนิสิต/นักศึกษา จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพความพร้อม

ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.43$) ด้านแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ($\bar{X} = 3.59$) ด้านการคมนาคม ($\bar{X} = 3.52$) ด้านธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ($\bar{X} = 3.63$) ด้านธุรกิจของที่ระลึก ($\bar{X} = 3.48$) และด้านธุรกิจที่พักแรม ($\bar{X} = 4.35$) ยกเว้นด้านการผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง ($\bar{X} = 3.15$) ด้านการบริการทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.23$) และด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.35$) อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.46$) และด้านศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.52$) ยกเว้นด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.39$) อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.52$) ด้านความสามารถในการเข้าถึง ($\bar{X} = 3.46$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.50$) และ

ด้านการบริการขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.65$) ยกเว้นด้านรายการสำเร็จรูปที่จัดไว้ใช้ในการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.17$) และด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.52$) อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 117 คน ซึ่งมีข้อเสนอแนะในเรื่องของการจัดกิจกรรมในจังหวัดให้มากขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นการพัฒนา

การท่องเที่ยว การกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น
รองลงมา คือ การขยายสถานีเชื้อเพลิงให้มากกว่านี้
ไม่ว่าจะเป็นสถานีน้ำมัน สถานีก๊าซ แอลพีจี (LPG)
และเอ็นจีวี (NGV) เพื่อความสะดวกสบายในการ
เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความ
แตกต่างขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของ
จังหวัดขอนแก่น ระหว่างเพศ ด้านแหล่งท่องเที่ยว
ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างเพศชายและเพศหญิงมี
ความคิดเห็นด้านแหล่งท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อ
เปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่
มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการ
ท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชุมชน พบว่า เพศชาย
มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการ
ท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตชุมชน
มากกว่าเพศหญิง ซึ่งเพศชายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61
เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42

ด้านแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ผลการวิจัย
พบว่า ระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็น
ด้านแหล่ง พักผ่อนหย่อนใจไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบ
โดยพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็น
ศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ ด้านสวน
สาธารณะ พบว่า เพศชายมีความคิดเห็นศักยภาพ
ขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวด้านสวนสาธารณะ
มากกว่าเพศหญิง ซึ่งเพศชายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.86 เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความ
แตกต่างขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของจังหวัด

ขอนแก่น ระหว่างช่วงอายุ

ด้านแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า
ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านแหล่งท่องเที่ยว
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็นรายข้อระหว่าง
ช่วงอายุ พบว่าด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพของ
องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา
และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ

ด้านแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ผลการวิจัย
พบว่า ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านแหล่ง
พักผ่อนหย่อนใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณา
เป็นรายข้อระหว่างช่วงอายุ พบว่า ด้านที่มีความ
คิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยว
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ สวน
สาธารณะ สวนสัตว์ ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์
และสนามกีฬา

ด้านการผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง
ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็น
ด้านการผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้งแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อ
เปรียบเทียบโดยพิจารณา เป็นรายข้อระหว่างช่วง
อายุ พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพของ
องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ
ชมประวัติศาสตร์ ปั่นจักรยานศึกษาธรรมชาติ
ล่องแพ/ล่องเรือ เทียวถ้ำ/ธรณีวิทยา เทียวน้ำตก
แคมป์ปิ้ง และกิจกรรมกีฬากลางแจ้ง

ด้านการคมนาคม ผลการวิจัยพบว่า ระหว่าง
ช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านการคมนาคม แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็นรายข้อระหว่างช่วงอายุ พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือป้ายบอกทางและสัญลักษณ์ที่ชัดเจน ถนนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสภาพถนนไปยังแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริการทางการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านการบริการทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ระหว่างช่วงอายุ พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ ศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป มัคคุเทศก์ท้องถิ่น/ยุวมัคคุเทศก์

ด้านธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็นรายข้อระหว่างช่วงอายุ พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม สถานที่ตั้งใกล้แหล่งท่องเที่ยว ราคาอาหารและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม ความโดดเด่นของอาหารพื้นเมืองและบริการที่จอดรถ

ด้านธุรกิจของที่ระลึก ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านธุรกิจของที่ระลึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็น

รายข้อระหว่างช่วงอายุ พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ สินค้าพื้นเมือง ความหลากหลายของประเภทสินค้า ราคาเหมาะสมกับประเภทสินค้า การส่งเสริมการขาย ผู้ตอบแบบสอบถาม และสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก

ด้านธุรกิจที่พักแรม ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านธุรกิจที่พักแรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็นรายข้อระหว่างช่วงอายุ พบว่าด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ สถานที่ตั้งของที่พัก มีที่พักหลากหลายประเภท สะอาด สะดวก มีมาตรฐาน อัตราค่าบริการมีความเหมาะสม การส่งเสริมการขาย และความปลอดภัย

ด้านการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างช่วงอายุมีความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเป็นรายข้อระหว่างช่วงอายุ พบว่าด้านที่มีความคิดเห็นศักยภาพขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ ความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับ การส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า จังหวัดขอนแก่นมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม แต่แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา ยังมีค่อนข้างน้อย จังหวัดขอนแก่น มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้ เช่น เขื่อน

อุบลรัตน์ อุทยานแห่งชาติต่างๆ ภายในจังหวัด ชนิดกีฬาที่สามารถทำได้ในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การปีนเขา การพายเรือคายัค เป็นต้น ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าจังหวัดขอนแก่นสามารถที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้เช่นกัน จุดอ่อนของการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น คือ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจึงทำให้จังหวัดขอนแก่นไม่เป็นที่น่าดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าจะมีการจัดงานตามเทศกาลต่างๆ เช่น เคาท์ดาวน์ ปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น แต่การประชาสัมพันธ์และการเชิญชวนให้คนเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น คือ ด้านราคาที่พักที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉลี่ยประมาณคืนละ 800 บาท เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างจังหวัดเชียงใหม่ และภูเก็ต ด้านของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมค่อนข้างมาก ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น โอกาสทางการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นนั้นสามารถพัฒนาได้อย่างแน่นอน เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างพร้อม และหลากหลาย ด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวเริ่มมีมากขึ้น อุปสรรคของการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น คือ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดยังขาดงบประมาณในการปรับปรุงดูแลสถานที่ท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จึงทำให้ ไม่เป็นที่น่าดึงดูดใจให้มาท่องเที่ยว สำหรับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นนั้น คือการประชาสัมพันธ์และงบประมาณในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น สามารถบอกได้ว่าจังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เป็นจำนวนมาก

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดผ่านสื่อต่างๆ ยังมีน้อยมากดังนั้นจึงควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในจังหวัดมีน้อย มีเพียงแค่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานขอนแก่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการติดต่อสามารถของนักท่องเที่ยวควรจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวกระจายให้ทั่วจังหวัด ป้ายบอกทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอันควรมีความชัดเจน และมีป้ายบอกทางที่เป็นภาษาอังกฤษควบคู่ไปด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่ง ในจังหวัดขอนแก่น และสนามกีฬากลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมถึงนักท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต ให้แก่ผู้วิจัย นางสาววสิษฐา เปี่ยมสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. **แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปอุตสาหกรรมและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ. 2552-2555.** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2552.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานขอนแก่น กองข่าวสารท่องเที่ยว. **ขอนแก่น กรุงเทพมหานคร: กองผลิตอุปกรณ์เผยแพร่ ฝ่ายบริการการตลาด, 2552.**
- นิตยา ชัชกุล. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วี.พริ้นท์ (1991), 2554.
- สมบัติ กาญจนกิจ. **การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง.** วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ 11 ฉบับที่ 2 : 1-21.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3): 297-334.
- Goeldner, C. R. and Ritchie, J. R. B. (2006). **Tourism: principles, practices, philosophies.** NJ: John Wiley and Sons.
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An introductory analysis, 2nd Ed.,** New York: Harper and Row.

Academic
Journal
Institute
of
Physical
Education